

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гербологія

Освітній рівень магістр

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність 205 Лісове господарство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «17» січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Герботологія
Освітня програма	Лісове господарство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Освітній рівень	Магістр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	2 курс/3 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 20 год. Практичні заняття – 10 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua

2. Опис дисципліни

Для ефективного контролювання забур'яненості лісових насаджень із дотриманням економічних та екологічних регламентів важливого значення набуває навчальна дисципліна «Герботологія».

Герботологія – наука, що вивчає біологічні особливості бур'янів; їх класифікацію, поширення, видовий склад та присутність у складі лісових насаджень та агрофітоценозів і розробляє методи регулювання рівня їх присутності та шкодочинності. Вивчаючи дисципліну «Герботологія», здувачі вищої освіти одержать необхідні теоретичні і практичні знання та навички по раціональному використанню гербіцидів з урахуванням ґрунтовокліматичних умов, особливостей лісових порід і бур'янів з метою одержання стійких продуктивних лісових насаджень.

Мета навчального курсу — формування у студентів системи знань і вмінь для забезпечення їх професійної діяльності, зокрема, закономірностей формування бур'янового компоненту лісових та агрофітоценозів, взаємовпливів між лісовими, культурними рослинами і бур'янами, способів їх регулювання для одержання економічно і екологічно обґрунтованої урожайності рослин, що вирощуються та стійких лісових насаджень. Важливою складовою курсу є забезпечення отримання майбутніми науковцями сучасних знань з герботологічного моніторингу та оптимізованого застосування засобів контролювання бур'янів у лісових насадженнях, посівах сільськогосподарських культур та інших категорій землекористування.

Компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК 5. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі лісового господарства у широких або мультидисциплінарних контекстах

Програмні результати навчання

РН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень

РН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

РН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.

РН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов;

РН 10. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

РН 11. Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач лісового та мисливського господарства.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Студентський путівник	Ознайомлення з структурою університету. Студентські організації. Наукова бібліотека. Е- університет. Унікальні додаткові можливості для студентів ПНУ. Навчальний процес.	Питання
2.	Тема 1. Вступ. Поняття про гербологію, її розвиток та значення в підготовці фахівців аграрного профілю.	Розуміння ролі, місця та значення дисципліни «Гербологія» в підготовці фахівців лісового профілю; здатність аналізу та синтезу набутих знань; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
3.	Тема 2. Поняття про рослинні угруповання.	Оволодіння обов'язковими глибоковсесторонніми знаннями основних понять в гербології, законів та правил формування рослинних угруповань, їх класифікації, об'єкту регулювання тощо.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
4.	Тема 3. Склад та структура лісових фітоценозів їх мінливість.	Розуміння особливостей формування лісових фітоценозів	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.

5.	<p>Тема 4. Сегетальна рослинність в агрофітоценозах. Бур'яни – як компонент агрофітоценозу. Поняття про бур'яни та їх шкодочинність. Агробіологічна класифікація бур'янів. / Вивчення основних видів бур'янів, їх насіння та сходів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Агробіологічна Класифікація бур'янів. Ефемери. Ярі ранні та пізні. 2. Озимі, зимуючі та дворічні види. 3. Багаторічні види. Карантинні види. 4. Сходи малорічних. 5. Сходи багаторічних. 6. Насіння малорічних. 7. Насіння багаторічних. 	<p>Володіння обов'язковими глибоковсесторонніми знаннями об'єкту регулювання, його шкодочинністю та поділу за різними класифікаціями. Вміння ідентифікувати основні види бур'янів у різних фазах розвитку, розрізняти їх насіння та сходи.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.</p>
6.	<p>Тема 5. Еколого-біологічні особливості бур'янів./ Аналіз агрокліматичних умов формування агрофітоценозу та побудова фенологічної карти схеми росту і розвитку с.-г. культур</p>	<p>Використання знань еколого-біологічних особливостей бур'янів при розробці стратегії та тактики контролю їх чисельності та оцінка можливостей реалізації заходів у конкретних умовах</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.</p>
7.	<p>Тема 6. Методи визначення забур'яненості</p>	<p>На основі обліку потенційної та актуальної забур'яненості ріллі скласти прогноз та моніторингову карту</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу.</p>

	насаджень та її оцінка. Прогноз забур'яненості./ Прогноз з'явлення сходів бур'янів.	забур'яненості полів. Скласти прогноз з'явлення сходів бур'янів.	Тести, питання.
8.	Тема 7. Контролювання забур'яненості в агрофітоценозах. Системність заходів контролю забур'яненості ріллі./ Аналіз видового складу бур'янів та визначення агротипів та класу забур'яненості посівів	Вміння визначати тип та клас забур'яненості посівів.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
9	Тема 8. Заходи та методи регулювання рівня присутності бур'янів та їх класифікація.	Володіння інформацією щодо наявних заходів та методів регулювання рівня присутності бур'янів та їх класифікацією.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
10	Тема 9. Запобіжний спосіб контролю наявності бур'янів в агрофітоценозах.	Володіти методикою створення системи запобіжних заходів контролю наявності бур'янів в агрофітоценозах, інтегрованої в сучасні технології вирощування с/г культур	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
11	Тема 10. Винищувальний спосіб контролю забур'яненості ріллі. Механічні винищувальні протибур'янові заходи. / Розробка системи механічних заходів контролювання бур'янів	Підбір та розробка системи механічних заходів контролювання бур'янів з урахуванням доцільності, технологічної, господарської, економічної ефективності протибур'янових заходів	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
12	Тема 11. Знищення бур'янів за допомогою хімічних засобів./	Враховуючи економічні пороги шкідливості розробляти систему хімічного захисту посівів від бур'янів	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести,

	Розробка хімічних заходів контролю забур'яненості посівів.		питання.
13	Тема 12. Класифікація гербіцидів.	Володіння знаннями арсеналу наявних протибур'янових препаратів	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
14	Тема 13. Фізичні і біологічні засоби знищення бур'янів./ Вивчення біологічних засобів контролю забур'яненості полів	Володіння знаннями біологічних засобів контролю забур'яненості полів	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Практичне заняття	30
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	10
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Практичні з-тя		4		4		4		4		4		5			5			30
Самостійна р-та														10				10
Індивідуальні завдання																10		10
Залік																	50	50
Всього за тиж-нь		4		4		4		4		4		5		10	5	10	50	100

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи),	для заліку

		практики	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
<p>Література:</p> <p>Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Косолап М. П. Гербологія / М. П. Косолап, І. П. Максимчук. – К.: Вища школа, 2004. – 363 с. 2. Косолап М.П. Гербологія. – К.: Арістей, 2004. – С. 224-232. 3. Кравченко М. С. Гербологія / М. С. Кравченко, О. М. Царенко. – К. : Либідь, 2002. – 351 с. <p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бур'яни та заходи боротьби з ними / Ю. П, Манько, І. В. Веселовський, Л. В. Орел та ін.; ім. К.: Учбово-методичний центр Мінагропрому України, 1998. 240 с. 2. Веселовський І. В., Манько Ю. П., Козубський О. В. Довідник по бур'янах. К.: Урожай, 1993.-208с. 3. Веселовський І. В., Манько Ю. П., Лисенко А. К., Атлас-визначник бур'янів. К.: Урожай, 1988. - 128 с. 4. Довідник з гербології. Навчальний посібник. За ред. І.Д. Примака. Київ: Кондор, 2006 5. Косолап М. П. Гербологія з основами фітоцетології. К.: НАУ, 1999. Ч. 1. 89с.; Ч.2. 102с. 6. Косолап М.П., Іванюк М.Ф., Примак І.Д, Анісімова А.А., Бабенко А.І. Практикум з гербології. К., 2019. 930 с. 7. Манько Ю. П. Гербологія: Методичні вказівки. К.: НАУ, 1999. 44 с. 8. Методичні вказівки для проведення лабораторно-практичних занять з гербології / М. П. Косолап, С. М. Вигера, Ю. П. Манько та ін. К. НАУ, 2004. 104с. 	

7. Контактна інформація

Кафедра лісового і аграрного менеджменту	Факультет природничих наук вул. Галицька 201, каб. 206, 107 тел. (0342) 59-61-66 (0342) 59-61-72 сайт: https://kl.pnu.edu.ua E-mail: klam@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Дмитрик Павло Миколайович
Контактна інформація викладача	pavlo.dmytryk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності, Положення про запобігання плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; отримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.
Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційній онлайн

	режимі за погодженням із деканом факультету)
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку відповідно до зазначених критеріїв оцінювання у ЕНК. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Додаткові бали	Позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність.

Викладач, доцент _____ П.М. Дмитрик